INFRACȚIUNEA PRINCIPALĂ / PREDICAT ÎN RAPORT CU SPĂLAREA BANILOR

Papanaga Cristina,
doctorandă,
Universitatea de Stat din Moldova,
Departamentul Drept penal al Facultății de Drept a Universității de Stat din Moldova

The article outlines the main connection between principal (predicate) offenses and money laundering crimes, relation that is obligatory for the generally existence of money laundering.

The different doctrinaires' opinions are analyzed, which reflect on the character, object and subject of the predicate crime, necessary to further achieve the logical purpose of the laundering.

The main idea is that predicate crime must be penalized worldwide, the reasons being varied, one of these being insufficiency to catch and convict money laundering criminals, leaving the illegal provenance and profits untouched, these being both the reason for committing the money-generating crime and the means by which other crimes are committed.

Keywords: money laundering, principal offense (predicate), advantage, illegal provenance, origin of the property, the object of the crime, criminal character, serious crime.

Este relevant de inițiat, că spălarea banilor este partea financiară de facto a tuturor infracțiunilor prin care se obține profit, fiind procesul prin care infractorii încearcă să ascundă originea și posesia reală a veniturilor provenind din activitățile lor criminale. Cu alte cuvinte, spălarea banilor reprezintă un proces prin care se dă aparența legalității unor profituri, care au fost obținute ilegal de către infractori, care, fără a fi compromiși, ulterior beneficiază de bunurile obținute.

Însăși Convenția de la Varșovia [1], în Capitolul I, art. 1 lit. e) definește infracțiunea predicat, drept orice infracțiune, în urma căreia produsele sunt rezultate și susceptibile de a deveni obiectul unei infracțiuni prevăzute la art. 9.

În baza actului menționat, este reglementată infracțiunea de spălare a banilor, în par. 1 art. 9 lit. a), cu aceeași denumire marginală, în care este prevăzută transformarea sau transferul bunurilor, cunoscând că aceste bunuri constituie produse, în scopul de a disimula sau a ascunde originea ilicită a acestor bunuri ori de a ajuta orice persoană implicată în comiterea unei infracțiuni predicat să se sustragă de la consecințele juridice ale faptelor sale.

Conform par. 4 art. 9 lit. a) a aceleiași Convenții, este stabilită lista infracțiunilor predicat, prevăzută în anexa la prezenta convenție, și anume: a) Participarea la un grup criminal organizat; b) Terorismul, inclusiv finanțarea terorismului; c) Traficul de persoane si migrația ilegală; d) Exploatarea sexuală, inclusiv exploatarea sexuală a minorilor; e) Traficul ilicit de droguri si substanțe psihotrope; f) Traficul ilicit cu arme; g) Traficul ilicit cu bunuri furate si alte bunuri; h) Corupția si darea de mită; i) Înșelăciunea; j) Contrafacerea de monedă; k) Contrafacerea de produse; l) Infracțiuni împotriva mediului înconjurător; m) Omorul, vătămarea corporală gravă; n) Răpirea, reținerea ilegală, luarea da ostatici; o) Tîlhăria sau furtul; p) Contrabanda; q) Șantajul; r) Falsificarea: s) Pirateria; t) Restricționarea comerțului și manipularea pieței.

În același context, în art. 9 se declară, că paragraful 1 se aplică: doar în măsura în care pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea predicat este mai mare de un an sau pentru acele state care au un minim general pentru infracțiuni în sistemul juridic propriu, în măsura în care infracțiunea este sancționată cu privarea de libertate sau cu un ordin de reținere pentru un minim mai mare de 6 luni; și/sau doar în cazul unor infracțiuni predicat precizate; și/sau în cazul unei categorii de infracțiuni grave conform legislației naționale a părții la prezenta convenție; Fiecare parte se va asigura că este posibilă condamnarea pentru spălare de bani, conform prezentului articol, acolo unde se dovedește faptul că bunurile ce fac obiectul paragrafului 1 subparagraful a) sau b) provin dintr-o infracțiune predicat fără a fi necesar să se stabilească exact care infracțiune.

La rândul său, Convenției Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate din 15.11.2000 [2], la art. 2 lit. e), h) definește: expresia "produs al crimei", care se referă la orice bun care provine direct sau indirect din săvârșirea unei infracțiuni ori care este obținut direct sau indirect prin săvârșirea ei; termenul "infracțiune principală", ce înseamnă orice infracțiune în urma căreia rezultă un produs susceptibil de a deveni obiectul unei infracțiuni prevăzute de art. 6 al prezentei convenții.

La parag. 1) art. 6 al aceleiași Convenții, are loc incriminarea spălării produsului infracțiunii. Potrivit prevederilor art. 6 al actului respectiv, fiecare stat parte adoptă, conform principiilor fundamentale ale dreptului său intern, măsurile legislative și alte măsuri necesare pentru a atribui caracterul de infracțiune, când actul a fost săvârșit cu intenție: a) (i) schimbării sau transferului de bunuri despre care cel care le desfășoară știe că sunt produsul infracțiunii, în scopul de a ascunde ori de a deghiza originea ilicită a bunurilor respective sau de a ajuta orice persoană care este implicată în săvârșirea infracțiunii principale să sustragă consecințelor juridice ale actelor sale; (ii) disimulării sau deghizării

naturii veritabile, a originii, a amplasării, a dispunerii, a schimbării ori a proprietății de bunuri sau a altor drepturi referitoare la acestea al căror autor știe că sunt produsul infracțiunii; b) și, sub rezerva conceptelor fundamentale ale sistemului său juridic: (i) achiziției, deținerii sau utilizării de bunuri despre care cel care le achiziționează, le deține ori le utilizează știe, în momentul în care le primește, că sunt produsul infracțiunii; (ii) participării la una dintre infracțiunile prevăzute conform prezentului articol sau la orice altă asociere, înțelegere, tentativă ori complicitate prin furnizarea de asistență, ajutor sau sfaturi în vederea săvârșirii ei.

Conform parag. 2) art. 6 al Convenției, în scopurile aplicării reglementărilor de mai sus ale paragrafului 1 al prezentului articol: a) fiecare stat parte se străduiește să aplice paragraful 1 al prezentului articol celei mai largi sfere de infracțiuni principale; b) fiecare stat parte include în infracțiunile principale toate infracțiunile grave, cum sunt cele prevăzute la art. 2 al prezentei convenții și infracțiunile prevăzute la art. 5, 8 și 23. Fiind vorba de statele părți a căror legislație conține o listă de infracțiuni principale specifice, ele includ în această listă minimum o categorie completă de infracțiuni legate de grupurile infracționale organizate; c) în scopurile lit. b), infracțiunile principale includ infracțiunile săvârșite în interiorul și în exteriorul teritoriului ce ține de competența statului parte în cauză. Totuși, o infracțiune săvârșită în exteriorul teritoriului ce ține de competența unui stat parte nu constituie o infracțiune principală decât atunci când actul corespondent este o infracțiune în baza dreptului intern al statului în care el a fost săvârșit și ar constitui o infracțiune în baza dreptului intern al statului parte care aplică prezentul articol, dacă el a fost săvârșit pe teritoriul său; d) fiecare stat parte remite secretarului general al Organizației Națiunilor Unite o copie a legilor sale care dau efect prezentului articol, precum și o copie a oricărei modificări ulterioare aduse acestor legi sau o descriere a acestor legi și a modificărilor ulterioare; e) în cazul în care principiile fundamentale ale dreptului intern al unui stat parte o cer, se poate dispune ca infracțiunile enumerate la paragraful 1 al prezentului articol să nu se aplice persoanelor care au săvârșit infracțiunea principală; f) cunoașterea, intenția sau motivarea, ca elemente constitutive ale unei infracțiuni prevăzute la parag. 1 al prezentului articol, pot fi deduse.

Nu mai puțin importantă este și Directiva (UE) 2018/1673 a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2018 privind combaterea prin măsuri de drept penal a spălării banilor [3], care are ca obiectiv incriminarea spălării banilor atunci când aceasta este săvârșită cu intenție și cunoscând că bunurile au provenit din activitate infracțională. În acest context, prezenta directivă nu ar trebui să distingă între situațiile în care bunurile au provenit în mod direct din-

tr-o activitate infracțională și situațiile în care au provenit în mod indirect dintr-o activitate infracțională, în conformitate cu definiția în sens larg a noțiunii de „produse", astfel cum este prevăzută în Directiva 2014/42/UE a Parlamentului European și a Consiliului.

În fiecare caz, atunci când se analizează dacă bunurile provin dintr-o activitate infracțională și dacă persoana respectivă știa acest lucru, ar trebui să fie luate în considerare circumstanțele specifice ale cauzei, precum faptul că valoarea bunurilor este disproporționată în raport cu venitul legal al persoanei acuzate și că activitatea infracțională și achiziționarea bunurilor au avut loc în același interval de timp. Intenția și cunoașterea pot fi deduse din circumstanțe faptice obiective. Întrucât prezenta directivă prevede norme minime referitoare la definiția infracțiunilor și pedepselor în materia spălării banilor, statele membre pot adopta sau menține norme de drept penal mai severe în materie. Statele membre ar trebui să poată prevedea, de exemplu, că spălarea banilor săvârșită din imprudență sau din neglijență gravă constituie infracțiune. Trimiterile din prezenta directivă la spălarea banilor săvârșită din neglijență ar trebui înțelese ca atare pentru statele membre care incriminează astfel de comportamente.

În altă ordine de idei, suscită atenția următoarele prevederi: „În scopul punerii în practică sau al aplicării paragrafului 1 se poate prevedea că infracțiunile enunțate în acest paragraf nu se aplică persoanelor care au săvârșit infracțiunea predicat" (lit. b) parag. 2 art. 9 al Convenției de la Varșovia); „În scopurile aplicării paragrafului 1 al prezentului articol, în cazul în care principiile fundamentale ale dreptului intern al unui stat parte o cer, se poate dispune ca infracțiunile enumerate la paragraful 1 al prezentului articol să nu se aplice persoanelor care au săvârșit infracțiunea principală" (lit. e) parag. 2 art. 6 al Convenției de la Palermo).

Reieșind din cele menționate supra, sântem de acord cu opinia autorului V. Stati, conform căruia "art. 243 CP RM nu stabilește că acesta nu poate fi aplicat persoanelor care au comis infracțiunea principală. În lipsa unei astfel de restricții, nu este exclus ca aceeași persoană să evolueze atât ca subiect al spălării banilor, cât și ca subiect al infracțiunii principale."[4, p.71-72].

Mai mult ca atât, examinând alin. (4) art. 243 CP RM, ne aliniem concluziei doctrinarului V. Stati, după care, această dispoziție a apărut în legea penală autohtonă în rezultatul implementării dispoziției parag. 7 art. 9 al Convenției de la Varșovia: „Fiecare parte se va asigura că infracțiunile predicat de spălare de bani acoperă și activități desfășurate într-un alt stat și care constituie o infracțiune în statul respectiv și ar fi constituit o infracțiune predicat dacă ar fi avut loc pe teritoriul statului respectiv. Fiecare parte poate stabili ca singura

condiție este ca fapta să fi constituit o infracțiune predicat dacă ar fi avut loc pe teritoriul propriului stat". Prevederi similare se conțin în parag. (4) art. 1 al Directivei UE („Se consideră spălare a banilor inclusiv situația în care activitățile care au generat bunurile care urmează a fi spălate au fost derulate pe teritoriul unui alt stat membru sau al unei țări terțe"), precum și la lit. c) parag. 2 art. 6 al Convenției de la Palermo („În scopurile aplicării paragrafului 1 al prezentului articol, infracțiunile principale includ infracțiunile săvârșite în interiorul și în exteriorul teritoriului ce ține de competența statului parte în cauză. Totuși, o infracțiune săvârșită în exteriorul teritoriului ce ține de competența unui stat parte nu constituie o infracțiune principală decât atunci când actul corespondent este o infracțiune în baza dreptului intern al statului în care el a fost săvârșit și ar constitui o infracțiune în baza dreptului intern al statului parte care aplică prezentul articol, dacă el a fost săvârșit pe teritoriul său").

Pentru ca dispoziția alin. (4) art. 243 CP RM să fie mai explicită, V. Stati vine cu propunerea de modificare a acesteia, după cum urmează: „Infracțiune principală poate constitui, printre altele, fapta comisă în afara teritoriului Republicii Moldova, dacă aceasta: a) conține elementele constitutive ale unei infracțiuni în statul în care a fost săvârșită și b) ar putea fi calificată în baza uneia dintre normele părții speciale a prezentului Cod".

V. Stati statuează că printre infracțiunile, care presupun săvârșirea în prealabil a unei alte infracțiuni, se numără infracțiunile prevăzute la art. 199 „Dobândirea sau comercializarea bunurilor despre care se știe că au fost obținute pe cale criminală" și art. 243 „Spălarea banilor" din Codul penal al Republicii Moldova.

Astfel, nota distinctivă a infracțiunilor specificate la art. 199 și 243 CP RM constă în aceea că ele formează întotdeauna o conexitate cronologică cu infracțiunea care a fost săvârșită anterior, urmare a căreia au fost obținute bunurile care reprezintă obiectul material sau imaterial al infracțiunilor prevăzute la art. 199 și 243 CP RM. Astfel, deși sunt infracțiuni autonome, infracțiunile specificate la art. 199 și 243 CP RM au ca situație-premisă săvârșirea unei alte infracțiuni, din care provin bunurile care constituie obiectul material sau imaterial al infracțiunilor prevăzute la art. 199 și 243 CP RM. Condiționarea existenței acestor infracțiuni de săvârșirea anterioară a unei alte infracțiuni, din care provin bunurile respective, le caracterizează pe acestea ca fiind infracțiuni corelative. Prin aceasta, infracțiunile specificate la art. 199 CP RM se aseamănă cu infracțiunile prevăzute la art. 243 CP RM [5, p. 98].

Raportându-ne la legislația română, conform opiniei autoarei A. A. Dumitrache [6, p. 90, 92-93], evoluția preocupărilor internaționale pentru ex-

tinderea sferei infracțiunilor predicat de la traficul de droguri până la toate infracțiunile grave, și apoi la toate activitățile infracționale, a determinat legiuitorul român să revină la incriminarea spălării banilor și să elimine limitarea acestei infracțiuni. Astfel, următorul pas legal după adoptarea Legii nr. 21/1999 privind prevenirea și sancționarea spălării banilor a fost adoptarea Legii nr. 656/2002 privind prevenirea și sancționarea spălării banilor și stabilirea măsurilor preventive împotriva finanțării terorismului, lege care se referă la toate infracțiunile care pot genera bunuri susceptibile de spălare a banilor.

Conform doctrinarei, obiectul financiar al infracțiunii, indiferent de numele dat în definițiile bunurilor, banilor, venitului, profitului, activelor etc., provine dintr-o infracțiune și, prin urmare, este de origine ilicită (deci trebuie să existe o infracțiune predicat, de unde bunul spălării banilor este originar). Aceasta recunoaște, că în cele mai multe definiții considerate, se menționează întotdeauna scopul criminalului financiar, și anume ascunderea sau deghizarea originii ilicite a bunurilor, și integrarea acestora în circuitul economic și financiar legal.

Totodată, autoarea identifică statele, care au adoptat instrumente și strategii pentru acoperirea tuturor infracțiunilor care generează bani murdari: în România (articolul 23 din Legea nr. 656/2002 privind prevenirea și sancționarea spălării și stabilirea măsurilor de prevenire și combatere a finanțării actelor de terorism), precum și Franța (articolul 324-1 din Codul penal), Marea Britanie (secțiunea 340 din Legea privind produsul criminalității), Irlanda (articolul 31 din Legea privind justiția penală din 2001); Elveția predică infracțiunile care acoperă toate infracțiunile care pot genera bunuri supuse spălării banilor; Spania (articolul 305 din Codul penal) și Austria (articolul 165 alin. (1) din Codul penal) limitează domeniul de aplicare al infracțiunilor predicat, doar la cele considerate infracțiuni grave, pentru care închisoarea este stabilită mai mare de 3 ani; Italia acoperă numai acele infracțiuni comise intenționat, ca infracțiuni predicative; Germania (articolul 261 din Codul penal) și Portugalia (articolul 368-A din Codul penal) prevăd în mod expres infracțiunile, ale căror produse pot fi spălate.

Nu sântem de acord cu opinia autorilor Hotca M, Nițu S., potrivit cărora "participantul la infracțiunea principală (delictum principal - din care provine activul albit) nu poate fi subiectul activ al infracțiunii de spălare a banilor (delictum subsecvent), dacă are capacitatea de subiect activ al primei infracțiuni, deoarece a devenit titularul activului prin săvârșirea infracțiunii principale."

Mai mult ca atât, autorii consideră că "principiul non bis in idem ar fi încălcat, potrivit căruia o persoană poate fi trasă la răspundere penală pentru aceeași faptă o singură dată. Nici legea americană (SUA) nu a sancționat persoana care a săvârșit fapta principală (§1957) și, conform unei părți a doctrinei, nici legea

germană nu incriminează fapta participantului la infracțiunea principală, cu excepția complicelui, care poate să fie sancționat dacă poate primi o pedeapsă mai severă pentru infracțiunea principală." [7, p. 117-118].

În contradicție cu cele opinate de către doctrinari, ultimii aduc drept exemplu cazul din practica juridică franceză, în care la 14 ianuarie 2004, a fost adoptată o decizie, prin care Curtea de Casație a considerat că autorul infracțiunii principale poate fi și subiectul activ al infracțiunii spălării banilor. În procesul în care a primit rezoluția menționată mai sus, o entitate naturală condamnată pentru muncă clandestină și fraudă fiscală care a fost urmărită penal pentru participarea la operațiunea de disimulare a produsului acestor infracțiuni, a fost condamnată și pentru transferul clandestin în străinătate a produsul acestor infracțiuni. În doctrina franceză, decizia a fost criticată.

În dreptul intern al României, întrebarea dacă autorul infracțiunii principale poate fi și spălătorul banilor a fost tranșată prin Decizia nr. 16/2016 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unei chestiuni de drept, iar mai recent prin Decizia Curții Constituționale a României nr. 418/2018 pronunțată în data de 19 iunie 2018 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 29 alin. (1) lit. c) din Legea nr.656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării terorismului în interpretarea dată prin Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 16 din 8 iunie 2016 privind pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept referitoare la infracțiunea de spălare a banilor.

Inițial, prin Decizia nr. 16/2016 pronunțată în dezlegarea unei chestiuni de drept, Înalta Curte de Casație și Justiție stabilește, la pct. 2 din dispozitiv, că subiectul activ al infracțiunii spăării banilor poate fi și subiect activ al infracțiunii din care provin bunurile, fără a distinge între modalitățile alternative ale infracțiunii de spălarea banilor prevăzute la art. 29 alin. (1) din Legea nr. 656/2002.

Autorii D. Lupașcu și M. Mareș susțin opinia pe care o împărtășim, potrivit căreia în considerentele deciziei, instanța supremă a reținut judicios faptul că „infracțiunea de spălare de bani nu trebuie reținută automat în sarcina autorului infracțiunii din care provin bunurile, pentru simplul fapt că în activitatea sa infracțională s-a realizat și una dintre acțiunile proprii elementului material al infracțiunii de spălare de bani, pentru că aceasta ar lipsi infracțiunea de spălare de bani de individualitate. Revine organelor judiciare de a decide în situații concrete dacă infracțiunea spălării banilor este suficient individualizată în raport cu infracțiunea din care provin bunurile, și dacă este cazul să se rețină un concurs de infracțiuni sau o unică infracțiune" [8, p. 57-59].

În pofida afirmațiilor la care ne aliniem, prin Decizia nr. 418/2018, Curtea Constituțională a constatat că dispozițiile art. 29 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 656/2002 sunt neconstituționale în interpretarea dată prin Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 16/2016 în ceea ce privește subiectul activ al infracțiunii.

Astfel, Curtea Constituțională a reținut, cum era de așteptat, că „reținerea, ca infracțiune distinctă, a oricăreia dintre faptele de dobândire, deținere și respectiv folosirea de bunuri care provin din săvârșirea unei infracțiuni, în sarcina subiectului activ al infracțiunii din care provin bunurile, implică tragerea acestuia la răspundere penală, de două ori, pentru aceleași fapte".

Destul de relevant este punctul de vedere al autoarei M. Strulea [9, p. 57-58], care susține că procesul de evaluare a dovedit că poate fi foarte dificil a se demonstra elementul moral al unei infracțiuni de spălare a banilor, deoarece instanțele deseori prescriu un nivel foarte ridicat de cunoaștere a originii produselor de către autorii infracțiunii de spălare a banilor.

Susținem ideea doctrinarei, care menționează că adăugarea parag. 3 la Convenției de la Varșovia din 2005, și anume: "Fiecare parte poate adopta măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a conferi, în baza dreptului său intern, caracterul de infracțiune tuturor sau unora dintre faptele prevăzute la parag.1, în cazul când infractorul: b) trebuia să presupună că bunurile constituiau produse" permite, de asemenea părților, să sancționeze penal autorul presupus al unei infracțiuni penale (a) atunci când a suspectat că bunul a fost produsul unei infracțiuni și / sau (b) atunci când ar fi trebuit să fie conștient de faptul că bunul era produsul unei infracțiuni. "Paragraful (a) prevede un element moral mai puțin subiectiv și ar putea fi aplicat unei persoane care gândește cel puțin asupra chestiunii originii produselor (este suficient să suspecteze că bunul este produsul unei infracțiuni), dar nu are certitudinea că bunul în cauză să fi fost unul original infracțional. Punctul 3 (b) prevede incriminarea comportamentului neglijent, când instanța, pe baza unei evaluări obiective a probelor, se pronunță asupra chestiunii dacă autorul infracțiunii ar fi trebuit să fie conștient de faptul că bunul era produsul unei infracțiuni, pe care a presupus-o sau nu."

Prin urmare, de către autoare se ajunge la concluzia că judecătorul trebuie să aprecieze elementul subiectiv al autorului infracțiunii, față de obiectul material provenit dintr-o infracțiune predicat. Expresia „trebuia să știe" lasă judecătorului puterea de apreciere în raport cu criteriul obiectiv al vinovăției persoanei în raport cu sursa provenienței veniturilor supuse spălării banilor, fără a-i conferi o putere autonomă de incriminare care ar afecta puterea legiuitorului în

formularea politicii penale. Astfel, „inculpatul nu poate să fie condamnat pentru o încercare de a săvârși infracțiunea absentă a mentalității specifice, element necesar pentru infracțiunea de fond".

Pentru a stabili dacă supoziția amintită mai înainte este adevărată sau falsă, vom consemna clasificarea propusă de către V. Stati [10, p. 26], conform căruia există trei abordări doctrinare privitoare la condiționarea aplicării art. 243 din Codul penal de existența unei soluții de condamnare pentru infracțiunea din care provin bunurile ilicite: 1) abordarea stricto sensu; 2) abordarea lato sensu; 3) abordarea medio sensu.

Potrivit autorului, "prima dintre aceste abordări presupune că fapta de spălare a banilor poate constitui obiectul unei condamnări doar în cazul care există o condamnare anterioară sau simultană."

V. Stati propune punctul de vedere al următorilor doctrinari: M. Gornoviceanu, care opinează că "în lipsa unei hotărâri penale privind infracțiunea predicat, nu ar fi posibil să se probeze, dincolo de orice îndoială rezonabilă, că bunurile pretins spălate provin din infracțiuni; acest standard de probă nu poate fi atins decât în cazul în care anterior sau concomitent cu infracțiunea de spălare a banilor, instanța penală soluționează și acțiunea publică privind infracțiunea premisă, pentru că numai atunci este cert că bunurile provin din infracțiuni.".

La rândul său, V. I. Em susține: „Aplicarea răspunderii penale pentru spălarea banilor este posibilă numai în cazul în care faptul obținerii veniturilor dintr-o activitate infracțională va fi stabilit printr-o hotărâre judecătorească care a intrat în vigoare".

În opinia lui V. P. Verin, „în mod firesc, faptul săvârșirii infracțiunii, care a servit ca sursă de origine a bunurilor legalizate, trebuie stabilit printr-o hotărâre judecătorească. Această teză corespunde art. 49 din Constituția Federației Ruse (care este similar art. 21 din Constituția Republicii Moldova). În virtutea acestui fapt, stabilirea faptului comiterii infracțiunii care a servit ca sursă de origine a bunurilor legalizate, printr-un act procedural al organului de urmărire penală, ar fi contrară legislației naționale".

Referindu-ne la abordarea lato sensu, sântem de acord cu cele conchise de către V. Stati [11, p. 27], că în viziunea celor care o promovează, fapta de spălare a banilor poate constitui obiectul unei condamnări chiar și în lipsa probelor de săvârșire a infracțiunii din care provin bunurile ilicite.

La această abordare doctrinară, autorul V. Stati evidențiază ideea lui J. L. Capdeville, care stipulează că "nici măcar achitarea printr-o decizie penală rămasă definitivă a autorului faptei principale generatoare de bani murdari nu trebuie să constituie un obstacol pentru tragerea la răspundere penală pentru

săvârșirea infracțiunii de spălare a banilor (cu condiția că decizia de achitare să nu fi avut drept cauză lipsa faptei sau lipsa caracterului penal al acesteia)."

În fine, în cadrul abordării medio sensu necesită a fi reiterat paragr. 5 art. 9 din Convenția Consiliului Europei privind spălarea banilor, depistarea, sechestrarea și confiscarea veniturilor provenite din activitatea infracțională și finanțarea terorismului: „Fiecare parte se va asigura că o condamnare anterioară sau simultană pentru o infracțiune predicat nu este o condiție pentru o condamnare pentru spălarea de bani", care trebuie privit prin prisma glosei din pct. 4 al Notei explicative la art. 3 din Recomandările Grupului de Acțiune Financiară Internațională (GAFI): „În cazul în care se probează că bunurile constituie venituri provenite din activitatea infracțională, nu este obligatoriu să se ateste condamnarea persoanei pentru infracțiunea predicat".

Considerăm necesar și util a invoca cu titlu imperativ concluziile autorului V. Stati, care exclamează că "pentru a dispune condamnarea pentru o faptă de spălare de bani, nu este obligatoriu să se ateste condamnarea persoanei pentru infracțiunea principală. O astfel de condamnare este facultativă. Totodată, în cazul în care lipsește condamnarea pentru infracțiunea principală, este obligatoriu a se proba că bunurile constituie venituri provenite din activitatea infracțională."

În opinia lui Ganihin [12, p. 85-86], de exemplu, la ziua de astăzi, o caracteristică constitutivă a bunului supus legalizării este că acesta trebuie să fie dobândit, obligatoriu, printr-o cale infracțională/criminală.

Autorul menționează, că până la intrarea în vigoare a Codului Penal al Federației Ruse din 01 februarie 2002, din 07 august 2001, odată cu inițierea acțiunii de contracarare a legalizării banilor, obținuți prin căi criminale, erau valabile prevederile art. 174 al Codului Penal al Federației Ruse, prin care era aplicată răspunderea penală pentru legalizarea proprietății, dobândite pe căi ilegale.

În contextul mai sus stipulat, autorul are în vedere că de către legiuitorul Codului Penal al Federației Ruse a fost utilizat termenul "ilegal", care în cele din urmă, indică cel mai larg caracter al nelegiuirii obținerii proprietății. Cu alte cuvinte, ilegalitatea obținerii bunurilor se putea exprima nu doar în încălcarea penală, dar și în cea civilă, administrativă, fiscală, vamală, etc.

Respectiv, odată cu inițierea proiectului Codului Penal al Federației Ruse, a avut loc o discuție științifică aprinsă pe marginea obiectului legalizării banilor. Astfel, că a fost adoptată o nouă lege, prin care se stipula contracararea spălării (legalizării) banilor, obținuți exclusiv prin căi criminale.

Ganihin evidențiază punctul de vedere al lui V. D. Laricev, conform căruia, înțelesul veniturilor ilegale, înțelese în legislația penală veche a Federației

Ruse, poate să conducă direct la ceea, ca urmărirea penală să fie intentată în privința persoanelor, care au săvârșit încălcări civile ale legii (de exemplu, art. 158-180, 182-187 al Codului Penal al Federației Ruse), fie încălcări administrative ale legii, care vor duce la represiuni excesive. Respectiv doctrinarul susține, că acțiunea art. 174 al Codului Penal al Federației Ruse trebuie să fie îndreptată spre privarea bazei economice ale crimei organizate, dar nu spre intersectarea infracțiunilor minore, opinie cu care suntem în totalitate de acord.

În final, meritorie este lucrarea autorului R. M. Milovidov [13, p. 53-55], potrivit căruia "un semn de proprietate care face obiectul unei infracțiuni în temeiul art. 209 din Codul Penal al Ucrainei este de origine directă - dintr-un alt act social periculos, care a precedat spălarea veniturilor din infracțiuni. Adică obiectul infracțiunii este direct legat de un anumit predicat ilegal social periculos, un act fără de care este imposibil să se stabilească obiectul infracțiunii.

Totodată, se face referire la cerințele Convenției CoE privind spălarea, percheziția, confiscarea și confiscarea produselor provenite din infracțiuni, în baza căreia „infracțiune predicată" înseamnă orice infracțiune care a avut drept rezultat o altă infracțiune.

R. M. Milovidov intervine imperativ cu depistarea contradicției, apărute între obiectul infracțiunii în temeiul art. 209 din Codul Penal al Ucrainei, și partea 1 a art. 11 din Codul Penal al Ucrainei. Mai concret, în baza prevederilor art. 209 al Codului Penal al Ucrainei, se indică faptul că proprietatea, inclusiv fondurile pentru care legalizarea (spălarea) produsele infracțiunii au statutul celor obținute anterior ca urmare a unui „act ilegal periculos social". Acest lucru, menționează autorul, creează o anumită contradicție cu privire la partea 1 a art. 11 din Codul Penal al Ucrainei, care indică faptul că infracțiunea este prevăzută de Codul penal al Ucrainei fapte penale din punct de vedere social (acțiune sau omisiune), săvârșite de subiectul infracțiunii, precum și partea 2 a art. 2 din Codul penal al Ucrainei și partea 1 a art. 61 din Constituția Ucrainei prezumția de nevinovăție: „O persoană este presupusă nevinovată de săvârșirea unei infracțiuni până când vinovăția sa este dovedită legal și stabilită printr-o condamnare judecătorească".

În conformitate cu alin. (3) pct. 1 din Rezoluția Plenului Curții Supreme a Ucrainei privind practica aplicării de către instanțe a legislației privind răspunderea penală pentru spălarea veniturilor din infracțiuni, „Răspunderea penală în temeiul art. 209 din Codul penal nu este exclusă în cazurile în care persoana care a săvârșit fapta predicat a fost eliberată de răspunderea penală în modul prevăzut de lege (datorită expirării termenului de prescripție, amnistiei etc.) sau nu a fost implicat în astfel de răspundere (de exemplu, în legătură cu decesul)

și fondurile sau alte bunuri primite ca urmare a actului menționat au devenit obiectul legalizării. " Totodată, în conformitate cu alin. (2) din aceeași rezoluție, răspunderea pentru aceste acțiuni apare numai atunci când fondurile sau alte bunuri care fac obiectul legalizării au fost obținute ca urmare a actului predicat și aceste acțiuni au fost săvârșite în mod intenționat pentru a da o formă legală de posesie, utilizați, eliminați astfel de proprietăți, achiziționarea acestora sau pentru a ascunde sursele originii lor. "

Considerăm importantă ideea autorului, care exclamă că "depistarea faptului de comitere a acțiunilor care conțin în mod obiectiv semne de legalizare (spălare) a produselor provenite din infracțiuni, dar lipsa probelor procedurale ale actului predicat care l-a precedat, face imposibilă calificarea actelor identificate în temeiul art. 209 din Codul Penal al Ucrainei".

De asemenea, suntem de acord cu acesta, precum în cazul inițierii dosarului penal la comiterea infracțiunii predicat, inițierea dosarului penal de legalizare (spălare) devine admisibilă necondiționat produsele infracțiunii, care nu vor produce observații cu privire la încălcarea prezumției de nevinovăție sau nerespectarea cerințelor legii penale și a procedurii penale, precum și a tratatelor internaționale din Ucraina privind prevenirea și contracararea legalizării (spălării) veniturilor din infracțiuni.

În concluzie, este binevenită propunerea de lege ferendă a doctrinarului de reformulare a notei 1 la art. 209 din Codul Penal al Ucrainei după cum urmează: "Prin "produse ale infracțiunii" se înțelege orice proprietate, inclusiv fonduri cumpărate sau primite, direct sau indirect, ca urmare a săvârșirii unei infracțiuni, asupra faptului că în Ucraina sau într-un alt stat este inițiat un dosar penal, iar pentru o astfel de infracțiune este prevăzută închisoare pentru o perioadă de peste trei ani în conformitate cu prezentul cod (Codul penal al Ucrainei)."

Referințe:

1. Convenție a Consiliului Europei privind spălarea, descoperirea, sechestrarea și confiscarea produselor infracțiunii și finanțarea terorismului din 16.05.2005 https://www.cna.md/public/files/legislatie/convention_consiliumului_europei_impotriva_spalarii_banilor.pdf
2. Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate din 15.11.2000 http://www.antitrafic.gov.md/public/files/Conventia_ONU_crima_transdroguri.pdf
3. Directiva (UE) 2018/1673 a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2018 privind combaterea prin măsuri de drept pe-

nal a spălării banilor https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/?uri=CELEX%3A32018L1673

4. STATI, V. Articolul 243 “Spălarea banilor” din Codul Penal al Republicii Moldova, privit prin prisma unor reglementări cu vocație internațională. În: Актуальные научные исследования в современном мире, Выпуск 9, (29), Переяслав-Хмельницкий, с. 67-72.
5. STATI, V. Raportul dintre infracțiunile, prevăzute la art. 199 din Codul Penal, și infracțiunile specificate la art. 243 din Codul Penal. În: Conferința științifică internațională „Perspectivele și Problemele Integrării în Spațiul European al Cercetării și Educației”, Universitatea de Stat „B.P. Hașdeu”, Volumul I, 7 iunie 2017, Cahul, p. 98-101.
6. DUMITRACHE A. A. Money Laundering. Aspects of legal and criminal issues. În: Acta Universitatis Danubius. Juridica, Vol 7, No 3 (2011), p. 85-101.
7. HOTCA M., NIȚU S. Controversy regarding the active subject of the infraction of money laundry, LESIJ Nr. XVI, VOL. 2/2009, p. 114-127.
8. LUPAȘCU D., MAREȘ M. Infracțiunea de spălare a banilor în legislația românească și în cea a Republicii Moldova. În: Revista română de drept penal al afacerilor, 2019, nr. 1, p. 36-65.
9. STRULEA M. Elementul subiectiv al spălării banilor. În: Studia Universitatis Moldaviae, 2018, 2018, nr. 3 (113), p. 57-60.
10. STATI V. Este oare aplicarea art. 243 din Codul Penal condiționată de existența unei soluții de condamnare pentru infracțiunea din care provin bunurile ilicite? În: Revista Procuraturii Republicii Moldova, Nr. 5, 2020, p. 25-31.
11. *Ibidem*, p. 27.
12. ГАНИХИН А. А. Легализация (отмывание) имущества приобретенного преступным путём: финансово-экономический и уголовно-правовой аспекты. Российская государственная библиотека, Екатеринбург, 2003, 187 с.
13. МІЛОВІДОВ Р. М. Проблеми всановлення факту вчинення предикатних злочинів при кваліфікації діянь, передбвчених ст. 209 КК Україні. В: Актуальні проблеми юридичної науки: Збірник тез Міжнародної наукової конференції «Восьмі осінні юридичні читання» (м. Хмельницький, 13-14 листопада 2009 року), с. 53-55.